

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE JURIDISCHE AARD DER OUDE CYNRECHTEN

Het is van groot belang nauwkeurig de aard te bepalen der oude rechten, gewoonlijk « cynzen » genaamd, die men niet zelden aantreft op het grondgebied van het oude graafschap Vlaanderen vooral in het Land van Waas, het Land van Dendermonde en het Noorden van het Land van Aalst.

Een vonnis door de Rechtbank van Dendermonde geveld de 11 Mei 1933, heeft daaromtrent op merkwaardige wijze een stelsel opgebouwd in verband met het oude gewoonterecht van Frankrijk. (1)

Dit vonnis betreft een geval, waarin de titel van een cynsrecht onbekend was en deze die recht had op de cynsvergelding het wegruimen der gebouwen eiste.

In de beweegredenen wordt de rechtstoestand behandeld, die over 't algemeen bestaat, wanneer iemand een cynsrecht bezit zonder gekenden titel en dit recht geboren is vóór het invoeren van de Franse Wetgeving in ons land op het einde der XVIII^{de} eeuw.

Het vonnis onderscheidt in verband met het genot van land als zakelijk recht mits periodieke vergelding drie rechten : een eerste ontstaan uit een « bail à cens », een tweede uit een « bail emphytéotique » en een derde, uit een « bail à rente ». Het eerste zegt het vonnis was een feodaal recht, het dominie util en dominie direct splitsende en een cyns voorziende als erkenning der rechten van den heer. Het tweede was de emphyteusis overgenomen uit het Romeinse Recht, had juist de zelfde juridische gevolgen als het voorgaande recht, berustte ook op het scheiden van dominie direct en dominie util, en bood slechts dit verschil dat de cyns daarmede in verband geen « heerlijken » aard vertoonde; het derde recht verleende aan de cynsplichtige gans de eigendom, dominie util en dominie direct, en deed enkel ten voordele van hem, die de grond afstond, een zakelijk recht op de cyns of periodieke vergelding ontstaan.

In ons oud recht werden de twee eerste dezer renten, deze ontstaan uit de « bail à cens » en de

« bail emphytéotique », aangeduid door een zelfde benaming; de twee overeenkomsten die ze tot stand brachten werden zonder onderscheid cynspacht genaamd, doch voor de « bail à rente », en het recht daaruit voortvloeiende, dat een gans ander karakter vertoonde, bestond een afzonderlijke benaming « rentpacht », « rente », « lijfrente »; in het gebruik, na het invoeren der nieuwe wetgeving wordt het woord cynspacht of cynsrecht enkel nog gebruikt voor de emphyteusis, daar het « feodale cynsrecht » opgehouden had te bestaan.

Zo schetst het vonnis het oude recht, in verband met onze rechtstaal der XVIII^{de} eeuw en deze, die nu nog wordt gebruikt.

Het vonnis besluit daaruit dat sinds het invoeren der nieuwe wetgeving, daar, waar de partijen het woord « cyns » gebruiken, altijd spraak is van emphyteusis. Het onderzoekt vervolgens welke emphyteusis daardoor nu nog bedoeld wordt, de tijdelijke of de eeuwigdurende, en besluit dat het enkel de eerste is. De eeuwigdurende, zegt het vonnis, werd afgeschaft dóór het invoeren der Franse omwentelingswetgeving en liet slechts ten voordele van hem, die eeuwigdurend genot toegestaan had, een afkoopbare rente voortbestaan; daar die rente tot schier niets verviel ten gevolge van het waardeverlies der assignaten, is er een afdoend bewijs door vermoeden dat al de afkoopbare renten afgekocht werden, en kan er ten huidige dage geen spraak meer zijn van grondrechten genoten mits een afkoopbare rente, die hun oorsprong vinden vóór de val der papieren munt der Franse Revolutie.

Het eindbesluit dier bewijsvoering is dat al de rechten nu nog gekend als cynsrechten, wanneer zij ten tijde van het oude recht geschapen werden, overblijfsels zijn van tijdelijke emphyteusis, waarvan de genothebbers « precair » in het bezit gebleven zijn en bijgevolg geen recht bezitten op gelijk welke vergoeding van wege de eigenaar van de

grond, indien geen geschrift wordt voorgebracht, dat anders luidt.

Dit overzicht van ons oud recht en van de juridische toestanden, waaraan dit nu nog aanleiding kan geven, is onjuist.

Het recht anagaaende grondrenten wordt in het vonnis uiteengezet, uitsluitend volgend de werken van de grote Franse Rechtsgeleerden, die het recht uitlegden bestaande in het Koninkrijk Frankrijk, en namelijk in het middengedeelte van dit land en niet dit der Nederlanden, waar de praktijk en ook dikwijls de rechtsbegrippen verschilden.

Aangaande de grondrenten was de rechterlijke praktijk in Frankrijk en de Nederlanden zeer verschillend.

De « bail à cens », het contract dat een « heerlijke rente » schept was sinds lang in onbruik in onze gewesten op het einde der XVIIIe eeuw. Gans het gedeelte van ons recht, dat in betrekking stond met de lenen en het dominiale stelsel der Middeleeuwen daarmede in verband, was dood recht, waarvan enkel enige overblijfsels voortbestonden.

De emphyteusis was op het grondgebied van België een uitzondering. Het Recht van Henegouwen en ook algemeen gesproken, dit van het Prinsdom Luik kenden ze niet volgens Britz. In Vlaanderen en Brabant kwam zij slechts voor bij uitzondering (2). Frankrijk integendeel kende in de gewone praktijk de « bail emphytéotique », die in de gewesten rond Parijs en Orleans veel voorkwam (3).

Het is niet waar dat het recht geschapen door het afstaan van gans de eigendom mits een rente, het contract door de Fransen « bail à rente » genaamd, in ons land een naam droeg eigen aan dit recht, die van « rentepacht », en dat van de andere kant een en dezelfde benaming gegeven werd aan het recht ontstaan uit wat de Fransen « bail emphytéotique » en « bail à cens » noemden, die van cijnsrecht.

De kanselier Wynants, een beslissing besprekende van de Hoge Raad van Brabant, geeft aan de grondrenten die, zoals hij aldaar zegt de Fransen « rentes foncières » noemen, en die slechts tot stand komen door het afstaan van de grond mits voorbehoud van een rente, de latijnse naam « census », waarmede het Nederlands woord « chyns » in verband staat, en maakt ons ook bekend dat dit recht, door de Fransen « rentes foncières » genoemd, bij ons de naam van « erfpacht » draagt, deze die in de XIXe eeuw algemeen zal gebruikt worden in de Nederlandse rechtstaal om emphyteusis aan te duiden; aangaande dezelfde rechterlijke beslissing spreekt Wynants van de heerlijke rente, vortvloeiende uit hetgene de Fransen « bail à cens » noemen, en heet ze « census dominicalis », maar zo dezelfde naam, « census », gevende als aan de rente, voortvloeiende uit wat de Fransen « bail à rente » noemen (4).

In ons oud Belgisch Recht vinden wij aangaande grondrenten de schone juridische constructie niet, door het vonnis van Dendermonde gebouwd met elementen ontleend aan de oude Franse rechtsleer.

De costumen van Dendermonde leren ons daaromtrent niets en die der andere gewesten van Vlaanderen vullen die leemte niet aan.

De « Institutions du Droit Belgique » van de Ghewiet, advocaat in het « Parlement de Flandre », het enige werk uit de tijd zelf, dat een algemeen gedacht geeft van het Burgerlijk Recht van Zuid-Nederland in de XVIIIe eeuw, is best geschikt om ons de hier onontbeerlijke inlichtingen te verschaffen.

Het is het werk niet van een diep ontledende rechtsgeleerde doch van een ervaren en veel belezen praktizijn, die ons inlicht aangaande hetgeen alhier het gewone rechtsleven vereiste.

De Ghewiet handelt over drie soorten grondrenten, die gewoonlijk en oorspronkelijk in geldelijke verplichtingen bestonden: les « rentes foncières » en « les arrentement ».

De eerste beschrijft hij als « celles qui se paient in « recongnitionem directi dominii » pour raison de l'héritage, sur lequel elles sont dûes, et que le seigneur s'est réservées lors de l'alienation ou concession » (5).

Van de tweede geeft hij de volgende bepaling: « Les rentes foncières sont des redevances, que les propriétaires se réservent sur les fonds » en voegt er bij met Boulé, président van de raad van Henegouwen, aan dewelke hij ook de bepaling van de eerste rentesoort ontleende: « La rente foncière est une redevance de l'héritage pour être payée et supportée par le possesseur » (6).

De derde soort omschrijft hij met de volgende woorden: « Quoique disent certains auteurs on tient communément que les arrentements viennent du droit romain au par. 3 Instit. de locat. et conduct. Les arrentements sont des baux à longue durée et dont le terme le plus commun est de cent ans et un jour » (7).

De twee eerste soorten zijn klaarblijkelijk deze, die overeenstemmen met de renten, geschapen door de bail à cens en de bail à rente der Fransen. In het arrenteren vindt de Ghewiet de emphyteusis der Romeinen terug. Daar treffen wij zonder twijfel aan wat in Vlaanderen overeenstemt met de « bail emphytéotique ».

Hij stelt hoegenaamd niet arrentement gelijk met de « rente seigneuriale ». Van de splitsing in dominie util en dominie direct maakt hij geen gewag betreffende arrenteren. Uit wat hij zegt blijkt dat het recht daardoor geschapen in zijn ogen grondig verschilt van de heerlijke rente en dat ook, buiten het feodaal karakter dezer laatste, de juridische gevolgen van het ontstaan van beiden voor hem niet volkomen dezelfde zijn, in tegenstelling met wat het vonnis van Dendermonde verklaart. Daaromtrent zegt de Ghewiet onder andere, na gesproken te hebben van de lange duur van het arrentement « Cette longueur fait douter si les arrentements sont meubles ou immeubles. Le parlement de Flandre par arrêt du 10 juin 1707, M. de Forest rapporteur, Jean Delbray en Nicolas Dupriez, parties plaidantes, a décidé que les arrentements étant tenus pour meubles dans la coutume du Bailliage de Tournai au tit. des meubles et immeubles art. 3, ils n'y sont pas susceptibles d'hypothèque » (8).

Gelijkstelling aangaande de juridische gevolgen tussen arrentement, waarin onze oude rechtsgeleerden de emphyteusis der Romeinen en Fransen

erkenden en de « rente seigneuriale » overeenstemmende met het recht gesproken in Frankrijk uit de « bail à cens » bestond dus niet in onze gewesten. Van het tegenstellen van de rente seigneuriale en het arrentement of emphyteusis, als schier gelijke instellingen zijnde, van de ene kant en anderzijds de rentes foncières, die men grondig van de twee eerst genoemde soorten zou onderscheiden hebben, is ook geen spraak; in tegendeel de Ghewiet zegt van de « rentes foncières » : « Ces rentes ont beaucoup de rapport avec les seigneuriales » wat hij niet zegt van de arrentementen, waaromtrent hij enkel verklaart : « L'arrentement a beaucoup de rapport avec la propriété » (9).

Britz in zijn overzicht van het deel van ons oud recht dat handelt over emphyteusis en arrentement maakt een onderscheid tussen beide en zegt dat arrentement gans de eigendom overdroeg mits het betalen van een cijns en bij emphyteusis slechts het recht op het nut en niet op het eigendom werd afgestaan. Hij verklaart verder dat de costumen van het hertogdom Luxemburg tussen arrentement en emphyteusis aangaande de juridische gevolgen van beide geen verschil kennen.

Dit laatste is ook wat wij vaststellen betreffende de leer van de Ghewiet over het Vlaamse recht in het bijzonder en het Belgisch recht in het algemeen (10).

Van het voorbehouden van de benamingen die het woord « rent » bevatten, tot de « rente foncière », die overeenstemt met deze, door de Fransen « bail à rente » geschapen, kan geen spraak zijn vermits het woord, dat wij zien gebruiken voor het recht van emphyteutische aard, juist arrentement is, en men daaromtrent in het Vlaams spreekt van « verrenten ».

Het is onmogelijk het stelsel van het vonnis van Dendermonde aangaande de juridische aard der oude grondrechten en de naam die ze droegen overeen te brengen met de verklaringen onzer oude rechtsgeleerden en de beslissingen der gerechtshoven, die in de Nederlanden en in Frankrijk het oude recht toepasten.

Wat dit vonnis zegt aangaande de vermoedens, die er toe aanzetten in de grondrechten, die onder ons oud recht geschapen, nu nog voortbestaan, enkel emphyteusis te erkennen, is niet beter gegrond dan wat het zelfde vonnis zegt aangaande de juridische aard dier rechten en de benaming, die men hun gaf.

Wanneer men de oorspronkelijke aard van een recht wil vaststellen moet men aangaande dit recht de regelen toepassen, die golden ten tijde dat het ontstond. In een arrest van 16 Februari 1725 heeft de Hoge Raad van Brabant besloten dat een rente slechts emphyteotisch kan wezen, indien het contract, dat dit recht schept zulks uitdrukkelijk verklaart en dat in geval er enige twijfel bestaat een altijd- of langdurende rente moet aanzien worden als cijns (11). Uit de rechtsregel in dit arrest neergelegd blijkt dat, opdat in onze gewesten een grondrecht, geschapen vóór de annexatie door de Franse Republiek, kunne erkend worden als emphyteotisch, een titel moet voorgebracht worden, die uitdrukke-

lijk vermeldt dat emphyteusis verleend wordt. Dit heeft voor gevolg dat, telkens een recht, waaromtrent men geen titel kent, ontstond onder het oude recht, geen emphyteusis kan bestaan, volgens ons huidig recht. Verder indien wij aanvaarden dat een twijfelachtig recht, geschapen zoals zoëven werd gezegd, in werkelijkheid emphyteusis is, kan men nog niet besluiten dat deze er een tijdelijke moet zijn, vermits volgens ons oud recht emphyteusis beschouwd werd als eeuwigdurend, tenzij de partijen die ze tot stand brachten er anders over beslist hadden (12).

Het vonnis wil de duur van het recht afleiden uit omstandigheden, die bestonden ten tijde van het nieuw recht en die zouden uitsluiten dat een nu nog bestaand recht, tot volkomen genot van de grond vóór het invoeren der Franse wetgeving geschapen mits betaling ener rente en cijns genaamd, oorspronkelijk iets anders was dan tijdelijke emphyteusis. Deze omstandigheden zouden zijn het feit dat heerlijke rente en emphyteusis dezelfde naam dragen — wat onwaar is zoals hoger werd aangetoond — en door het afschaffen van het eerste recht het tweede nog alleen onder de naam van cijns gekend was, en het feit dat de eeuwigdurende rechten van dezelfde aard ook afschaft zijnde en slechts een afkoopbare rente ten voordele van de schepper van het recht overgelaten hebbende, de val der Franse munt in de revolutionnaire periode, uitsluit dat men deze niet zou afgekocht hebben. Dit vermoeden waaraan het zoëven aangehaald arrest van de raad van Brabant alle waarde ontnemt, vermits ons oude recht geen emphyteusis kende zonder uitdrukkelijke verklaring bij het scheppen van het recht, miskent onze geschiedenis en de maatschappelijke toestanden, die hier te lande heersten onder de Franse Republiek.

De wetgeving door de vreemde overheerser opgedrongen, werd door de inwoners beschouwd als zonder waarde en wanneer deze het afschaffen gold van privaat bezit, 't zij geestelijk of wereldlijk, als een oneerlijke daad waaraan het niet geoorloofd was mede te werken. Zelfs nog onder het keizerrijk werd het Frans bewind beschouwd als een eenvoudige bezittingsbewind. De ingezetenen, die grondrenten moesten betalen, waren vooral lieden van nederige stand, die op het platte land woonden. Veelal kenden zij zelfs de nieuwe wet niet en zonder uitzondering waren zij wantrouwig tegenover de nieuwe staatsinrichting, die zij haatten en aan wier bestendigheid zij niet geloofden. Onder dit gedeelte van de bevolking bleven de oude rechtsbegrippen voortleven, en bij hen kwam het gedacht nooit op, tegen de wil van de rechthebbende, renten, die altijd durend waren, af te kopen. Nu nog is niet algemeen door de bevolking gekend dat de grondrenten afkoopbaar zijn. De waarheid is dat de oude grondrenten, wat ook hun oorsprong was, bleven voortbestaan in vele gevallen lange tijd na het invoeren der huidige wetgeving en, zoals op het einde der middeleeuwen de feudale cyns, waarvan in de laatste jaren der XVIII^{de} eeuw schier niets meer overbleef, meestal vervielen, tengevolge van onbruik, wanneer het bedrag te gering werd om geïnd te worden door de rechthebbende.

De gebeurtenissen, waarop het vonnis zijn vermoeden steunt spreken de besluiten van dit vonnis tegen.

Uit het overzicht van het oude recht blijkt dat in dit recht de verschillende soorten van grondrechten niet altijd als wel bepaald voorkomen, vooral wanneer het rechten geldt zoals emphyteusis die, aan het Romeins recht ontleend, zelden in ons land te vinden waren; ook dat emphyteusis en heerlijke grondrente, overeenstemmende met de rente voortspuitende uit de bail à cens in Frankrijk, hoegenaamd geen gelijksoortige rechten waren, met in feite de zelfde gevolgen en gekend onder dezelfde naam; dat integendeel de heerlijke rente en de burgerlijke grondrente, die overeenstemde met deze in Frankrijk voortspuitende uit de bail à rente, naar het oordeel onzer rechtsgeleerden der XVIII^{de} eeuw veel gelijkenis met elkander vertonen en dat door hen aan beide de zelfde naam « census », cyns, werden gegeven; dat emphyteusis, in België weinig gekend, en in Vlaanderen veelal aangeduid door « arrentement » en wellicht met andere rechten door de practijk verward, in onze gewesten al de kentekenen niet vertoonde van de « bail emphytéotique » in Frankrijk, bij zoverre dat de rechtsgeleerden in Vlaanderen niet drukten op het scheiden van dominie direct en dominie util en emphyteusis alhier de naam niet droeg, die ons huidige burgerlijke wetgeving haar geeft, « erfpacht », doch dat deze naam gedragen werd door het recht, dat overeenstemde met dit in Frankrijk geschapen door de « bail à rente », en ook, dat al die rechten, eeuwigdurend waren, uitgenomen, indien het tegenovergestelde bewezen was op de wijze door het recht bepaald.

Daaruit vloeit de waarheid van wat de rechters uit het Hof van Beroep te Brussel, die door de omgeving waaruit zij gesproken waren, de beginselen en gebruiken van het oude recht nog kenden oordeelden in 1845, wanneer zij in hun arrest verklaarden dat aan de verschillende grondrechten, die hier bestonden, de naam van cyns zonder onderscheid werd gegeven.

Alberic LIMPENS,
Advocaat

der balie van Dendermonde.

(1) Pas. 1934, III. 60.

(2) Britz: Ancien Droit Belgique. Bd. II, bl. 622 en 623. Zie nochtans in tegenovergestelden zin aangaande het bestaan van emphyteusis in het Luikerland Cass. 8 Nov. 1842, Pas 1844, I, 83, B. op 1844, 1479 en in Henegouwen, Charleroi, 11 Aug. 1842, B. op. 635.

(4) Wynants: Supremae curiae Brabantiae decisiones rectorios. Bd. I, bl. 308, Dec. CX.

(5) de Ghewiet loc. cit. bl. 1.

(6) id. loc. cit. bl. 5. — Boulé: Institutions du Droit Coutumier du Pays de Hainaut. L. II, Titre 3, par. I.

(7) id. loc. cit. bl. 12.

(8) de Ghewiet loc. cit. bl. 12 art. 2. Het arrest is ontleend aan Pollet: Jugements sur la cour du bailliage de Tournai-Tit. Hypothèques.

Een vonnis van de rechtbank van eersten aanleg van Charleroi verklaart in 1842 dat emphyteusis in het recht der « Chartes générales du Hainaut » roerend was. Charleroi, 11 Aug. 1842, B. J. 1844, 635.

(9) de Ghewiet loc. cit. bl. 5, t. XII art. 2 en v. bl. 13 tit. XV art. 6.

(10) Britz: Ancien Droit Belgique bd. 11, bl. 620.

(11) Coloma II, 132.

(12) de Ghewiet loc. cit. bl. 13 art. 4.

Zie daarover het arrest van het Hof van beroep te Gent van 20 Maart 1845, dat daaruit het afschaffen van eeuwigdurende emphyteusis afleidt en het vestigen van eigendom door den emphyteoot mits vestiging op het erf van een afkoopbare rente wier bedrag met dit van de emphyteotische vergelding gelijk staat. Gent, 29 Maart 1845. Pas, 1845, II, 150; B.J. 1845, 1285.

(13) Brussel, 27 Febr. 1845, Britz Ancien Droit Belgique, Bkd. II, 599.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 16 Februari 1948.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. De Clippele.

Eerste Advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. Verbreking (in strafzaken) a) tegen een arrest, waarbij een vergoeding bij voorraad wordt toegewezen en een deskundige benoemd; b) Cassatiemiddelen zonder voorwerp en onnauwkeurig geformuleerd.
2. Verjaring (in strafzaken). — Voorwaarde voor de schorsing van de verjaring t.a.v. de vordering der burgerlijke partij.
3. Vonnis (in strafzaken). — Toepasselijkheid van bepalingen van het burgerlijk procesrecht voor de strafrechtsmachten. — Verstekvonnis met ontslag van instantie kan tegen burgerlijke partij niet uitgesproken worden.

1. a) De cassatie tegen een arrest, waarbij een vergoeding bij voorraad aan de burgerlijke partij wordt toegevoegd en een deskundige benoemd, om de geleden schade te berekenen, is niet ontvankelijk, daar een dergelijk arrest aan het geding geen einde stelt en geen vraag van bevoegdheid betreft. (Sv. art. 416)

b) Cassatiemiddelen, die zonder voorwerp en onnauwkeurig geformuleerd zijn, zijn niet ontvankelijk.

2. De verjaring t.a.v. de burgerlijke vordering loopt niet gedurende de behandeling van de eis tot herstelling van de schade door het misdrijf veroorzaakt, op voorwaarde, dat de burgerlijke partij haar vordering ter bekwaamere tijd regelmatig heeft ingesteld. (Wet van 7 April 1878, art. 26)
3. De bepalingen van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering mogen voor de strafrechtsmachten slechts toegepast worden, wanneer de voorschriften van het wetboek van strafvordering en van de aanvullende wetten onvoldoende zijn en de beginselen van de strafvordering zich niet verzetten tegen de aanwending van civielrechtelijke procesregels. Zo kan tegen de burgerlijke partij geen verstekvonnis met ontslag van instantie worden uitgesproken, daar dit met de bepalingen van art. 4 van de wet van 17 April 1878 onverenigbaar zou zijn.

Van Lerberghe t/ Depovere en Cools.

Gelet op het bestreden arrest op 22 November 1947 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Overwegende dat de voorziening enkel gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke vordering;

I. — Aangaande de beslissing op de vordering van de burgerlijke partij Cools Clara :

Overwegende dat het bestreden arrest zich beperkt tot het bevestigen van de beslissing van de eerste rechter, bij dewelke na toekenning aan de burgerlijke partij van een som van 2000 fr. als vergoeding bij voorraad, verder een deskundige aangesteld werd met opdracht de graad en de duur van de werkonbekwaamheid vast te stellen;

Dat dergelijk arrest geen einde stelt aan het geding en geen vraag beslecht van bevoegdheid; dat luidens artikel 416 van het Wetboek van Strafvordering de voorziening tegen zulke beslissing maar toegelaten is na het eindvonnis of eindarrest, en dat, vroeger ingediend zij niet ontvankelijk is;

II. — Aangaande de beslissing op de vordering van de burgerlijke partij Depovere Albert :

Over het eerste middel : schending van artikelen 21 en 22 van de wet van 17 April 1878 en van de Besluitwet op de amnestie,

doordat het bestreden arrest de eis van de burgerlijke partij niet verjaard heeft verklaard zoals de publieke vordering alhoewel de burgerlijke partij in 1947 nooit voor het Hof van Beroep verschenen was :

Overwegende dat het arrest vaststelt dat de burgerlijke partij haar vordering te bekwamer tijd ingesteld heeft, dit is op 18 Januari 1944;

Dat het verder hierop wijst dat luidens artikel 26 van de wet van 17 April 1878 de verjaring van de burgerlijke vordering in dergelijk geval tegen eiser niet loopt gedurende de behandeling van de eis tot herstelling der door het misdrijf veroorzaakte schade;

Dat het arrest aldus de in het middel aangehaalde wetsbepalingen niet geschonden heeft en dat het middel rechtelijke grondslag mist;

Over het tweede middel afgeleid hieruit dat de burgerlijke partij niet verschenen is voor het Hof van Beroep, dat aldus tegen haar verstek met ontslag van instantie had moeten uitspreken :

Overwegende dat de bepalingen van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechtelijke rechtsmachten dan alleen toegepast worden wanneer de bepalingen, van het Wetboek van Strafvordering en de wetten die het aangevuld hebben, onvoldoende zijn, zodat ze niet kunnen toegepast worden zodra zij onverenigbaar zijn met de beginselen die de strafvordering beheersen; dat namelijk het verstek met ontslag van instantie uitgesproken tegen de burgerlijke partij onverenigbaar is met de bepalingen van artikel 4 van de wet van 17 April 1878;

Waaruit volgt dat het middel rechtelijke grondslag mist;

Over het derde middel : schending van artikel 1319 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest de besluiten mist van aanlegger die vroeg de eis van de burgerlijke partij niet ontvankelijk te verklaren daar deze afwezig was, en de feiten aldus verjaard waren :

Overwegende dat aan de bewering van aanlegger

dat de eis der burgerlijke partij verjaard was omdat deze gedurende meer dan drie jaar zich onthouden had te handelen, het arrest antwoordt door het inroepen van artikel 26 van de wet van 17 April 1878;

Waaruit volgt dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het vierde middel : schending van artikelen 212 en 215 van het Wetboek van Strafvordering doordat het bestreden arrest, na verklaard te hebben dat beklaagde niet strafbaar is, in stede van over de eis ten gronde te beslissen, de zaak terug verwijst naar de eerste rechter en

Over het vijfde middel : schending van artikelen 315 en 316 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, artikelen 43 en 44 van het Wetboek van Rechtspleging in strafzaken en van de rechten der verdediging;

doordat tijdens het deskundig onderzoek van de burgerlijke partij, aanlegger noch verwittigd, noch geroepen werd, zodat dit deskundig onderzoek eenzijdig was :

Overwegende dat deze middelen, eigen aan de beslissing op de vordering van de burgerlijke partij Cools Clara tegen dewelke de voorziening niet ontvankelijk is, vreemd zijn aan de beslissing op de vordering van de burgerlijke partij Depovere;

Waaruit volgt dat zij zonder voorwerp en derhalve niet ontvankelijk zijn;

Over het zesde middel afgeleid uit de verschillende samenstelling van het Hof tijdens de opeenvolgende fasen van het geding :

Overwegende dat het middel, bij gebrek aan nauwkeurigheid, niet kan onderzocht worden zodat het niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

NOOT: Betreffende het verstek met ontslag van instantie vgl. o.m. Rép. prat., V^o jugements et arrêts, n^{rs} 100 e.v.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 16 Februari 1948.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Smetryns

Eerste advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Samenstelling der gerechten. — Wet van 20 April 1810. — Beslissing over de publieke en over de burgerlijke vordering door verschillende magistraten.
2. Deskundige (in strafzaken). Artt. 315 en 317 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering niet van toepassing.

1. Luidens art. 7 van de wet van 20 April 1810 moet het arrest, dat door magistraten geveld wordt, die niet op alle terechtzittingen van de behandelde zaak tegenwoordig waren nietig verklaard worden. Met dit voorschrift is echter niet in strijd het arrest, beslissende over een burgerlijke vordering en uitgesproken door magistraten, die deze vordering hebben onderzocht, nadat reeds vroeger door andere magistraten over de publieke vordering en over de

benoeming van een deskundige een arrest werd geveeld.

2. *De bepalingen van artikelen 315 en 317 van het wetboek v. burgerlijke rechtsvordering moeten door de deskundige in strafzaken, benoemd door de strafrechtsmachten, niet in acht genomen worden.*

David, Maurice t/ Lavaert Joseph, b.p.

Gelet op het bestreden arrest door het Hof van Beroep te Gent, op 16 October 1947 gewezen;

Overwegende dat bij het bestreden arrest enkel uitspraak wordt gedaan over de tegen eiser ingestelde burgerlijke vordering;

Over het eerste middel van verbreking afgeleid uit de omstandigheid dat het bestreden arrest werd gewezen door andere magistraten dan degene welke over de publieke vordering hebben beslist en een deskundige hebben aangesteld, en degene die de eed van de benoemde deskundige hebben afgenomen;

Overwegende dat het bestreden arrest, welke definitief beslist over de burgerlijke vordering van Lavaert, werd uitgesproken door de magistraten voor welke het onderzoek dier vordering is geschied, na de beslissing op de publieke vordering en de neerlegging van het verslag van de door een vroeger arrest benoemde deskundige; dat de tegenwoordigheid van de magistraten welke het op de publieke vordering hebben geveeld of voor welke de aangestelde deskundige de eed heeft afgelegd niet noodzakelijk was voor het nemen der eindbeslissing over de burgerlijke vordering; dat het bestreden arrest derhalve, wat betreft de samenstelling van het rechtsprekend college, voldoet aan het bij artikel 7 van de wet van 20 April 1810 voorgeschrevene;

Dat het middel niet kan slagen;

Over het tweede middel van verbreking: schending van de substantiële rechtsvormen betreffende de deskundigen — onderzoeken namelijk van degene voorgeschreven bij de artikelen 315 en 317, alinea 1, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, alsmede van de rechten van verdediging, doordat de deskundige tot zijn werkzaamheden is overgegaan, zonder eiser uit te nodigen noch te verwittigen;

Overwegende dat de bepalingen van artikelen 315 en 317, 1° alinea, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet toepasselijk zijn op de deskundige onderzoeken door een strafrechtsmacht gelast;

Dat het middel rechtelijke grondslag mist;

Over het derde middel van verbreking: schending van artikel 97 der Grondwet, doordat het bestreden arrest niet voldoende de conclusies van eiser heeft weerlegd aangaande de verdeling der schuld, de berekening van de waarschijnlijke duur van het leven der burgerlijke partij, het onderscheid te maken tussen het fysisch leven en het productief leven, het feit dat 5, 10 of 15 % beweerde invaliditeit theoretisch is en praktisch geen verlies van winsten medebrengt en alle andere in de conclusies aangevoerde argumenten:

Overwegende dat het middel voor zoveel het betrekking heeft op de niet aangewezen argumenten, welke eiser in zijn conclusies voor het Hof van

Beroep zou aangevoerd hebben, aan stiptheid mangelt en in die mate niet ontvankelijk is;

Overwegende dat voor het overige het middel feitelijke grondslag mist; dat immers aangaande de verdeling der schuld tot welke eiser had geconcludeerd het bestreden arrest vaststelt « dat het evenmin spruit uit de debatten ter zitting of de gegevens van de bundel dat de handelingen van Lavaert de feiten zouden uitgelokt hebben derwijze dat laatstgenoemde het grootste deel der schuld op burgerlijk gebied zou te dragen hebben »; dat met de aan Lavaert voor bestendige werkonbekwaamheid toekomende vergoeding te berekenen op basis van de door de deskundige aangenomen 15 % ongeschiktheid tot werken, het bestreden arrest, stilzwijgend maar beslist het stelsel van eiser heeft verworpen, volgens welk een dergelijke incapaciteit zonder terugslag op het bedrijfsinkomen der burgerlijke partij zou zijn; dat eiser in zijn voor het Hof van Beroep genomen besluiten niet heeft geconcludeerd aangaande de berekening van de waarschijnlijke levensduur der burgerlijke partij noch nopens het onderscheid te maken tussen het fysisch leven en het productief leven;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Verwijst eiser in de kosten.

NOOT: 1. Ofschoon in art. 7 van de wet van 20 April 1810 alleen sprake is van de arresten gewezen door de Hoven van Beroep, is de daarin geformuleerde regel algemeen en geldt hij voor alle jurisdicties. Voor wat rechtsleer en rechtspraak betreft, zie: Rép. prat., V° Jugements et arrêts, n°s 131 e.v.; Braas, Précis de procédure civile, t. I, n° 70.

2. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de expertises, bevolen tijdens het vooronderzoek en het eindonderzoek. De eerste soort expertises zijn uiteraard eenzijdig en de artt. 43 en 44 van het wetboek van strafvordering zijn daarop van toepassing. Vgl. verder betreffende dit vraagstuk, o.m., Rép. prat. V° Expert-expertise, n°s 150 e.v.; Schuind, Traité pratique de droit criminel, II, p. 178-179.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1e Kamer. — 25 Februari 1948.

Voorzitter: M. Vanhove.

Rechters: M.M. Colle en Meulemans.

Pleiers: Mrs Van Cauter en Cappuyns.

Bewaargeving uit noodzaak. — Bewaargeving van klederen in vestiaire. — Regeling van het bewijs.

De bewaargeving van klederen in een vestiaire, tegen loon en afgifte van een genummerd ontvangstkaartje, in omstandigheden, waarin aan de bewaargever geen andere keuze t.a.v. de overeenkomst en de bewaarnemer gelaten is, moet als een bewaargeving uit noodzaak aangemerkt worden. Het bewijs door getuigen en vermoedens is voor de bewaargeving uit noodzaak toegelaten, zelfs wanneer het een waarde geldt van meer dan vijftien honderd francs. (B.W. artt. 1949 en 1950.)

Decoster t/ Doms en cs.

Gezien de processtukken en namelijk de dagvaarding op 4 Juni 1946 bij exploit van deurwaarder Eeckhaut, te Leuven, aan verweerder betekend;

Overwegende dat de eis ertoe strekt eerste en derde verweerders te horen veroordelen aan eiseres een chinchilla-bontmantel, een paar lederen hand-

schoenen, een zilveren poederdoos en haar eenzelligheidskaart terug te geven en, bij gebrek dit gedaan te hebben binnen de acht dagen der betekening van het te vellen vonnis, zich te horen veroordelen haar de som van 11.500 frank te betalen met de gerechtelijke intresten en de gedingkosten;

Overwegende dat aanlegster, die zich op 31 December 1944, rond 20 uur, naar een nieuwjaarsbal, ingericht in de zaal « Eekhoortje », te Kortenberg, begeven had, beweert haar chinchilla-bontmantel, bevattende een paar lederen handschoenen, een zilveren poederdoos en haar eenzelligheidskaart in bewaring te hebben gegeven aan eerste verweerster, die er de kleedkamer hield en een nummerkaartje te hebben ontvangen nadat zij de som van twee frank had betaald; dat zij rond één uur van eerste verweerster haar bontmantel teruggeiste, doch dat hij onvindbaar bleek te zijn;

Overwegende dat deze bewaargeving het karakter vertoont van een bewaring uit noodzaak; dat de bestanddelen van een dergelijk kontrakt inderdaad aanwezig zijn, namelijk :

1) de afwezigheid van vrijheid voor aanlegster haar mantel in bewaring te geven of niet daar zij toch niet, gekleed met een pelsmandel, kon gaan dansen;

2) de afwezigheid van vrijheid de bewaarnemer te kiezen daar het door partijen niet betwist wordt dat er slechts één kleedkamer te harer beschikking was;

3) de toestemming van de bewaarneemster (*animus contrahendi*) bewezen door het afgeven van een nummerkaartje en de vergoeding van twee frank, die zij ontving (De Page, T. V, nr 237);

Overwegende dat aanlegster bijgevolg gerechtigd is, krachtens artikel 1950 van het Burgerlijk Wetboek, door getuigen het bewijs te leveren van deze bewaargeving, alhoewel het een waarde geldt van meer dan duizend vijf honderd frank; dat het nummerkaartje trouwens, welke eerste verweerster bekend afgegeven te hebben, een regelmatig geschreven bewijs uitmaakt, uitgezonderd de handtekening en dat de waarde van de bewaargeving door getuigenissen of vermoedens insgelijks mag bewezen worden (De Page, T. V, nr 237);

Overwegende dat uit de verklaringen van de getuigen Ronsmans Cecilia en Janssens Ferdinand, welke op 5 Januari 1945 door de Rijkswachtbrigade van Kortenberg onderhoord werden, genoegzaam blijkt dat aanlegster op voormelde datum haar pelsmantel aan eerste verweerster in bewaring gaf, wat trouwens nog bevestigd wordt door het nummerkaartje, dat zij toen aan de Rijkswacht vertoonde en welke eerste verweerster bekend te hebben afgegeven;

Overwegende dat aanlegster echter niet bewijst, noch vraagt de mogen bewijzen, een paar lederen handschoenen, noch een zilveren poederdoos, noch haar eenzelligheidskaart aan eerste verweerster te hebben afgegeven; dat deze laatste ontkent deze voorwerpen te hebben ontvangen en dat de twee hoger vermelde getuigen over deze voorwerpen niet spreken;

Overwegende dat het dienvolgens past eerste verweerster aansprakelijk te stellen voor het verlies

van de pelsmantel van aanlegster, doch niet voor het zogezegd verlies der andere voorwerpen;

Wat de verantwoordelijkheid van derde verweerster betreft :

Overwegende dat uit geen enkel element der zaak blijkt dat een verband van ondergeschiktheid bestond tussen derde verweerster en eerste verweerster; dat aanlegster geenszins bewijst, wat verweerders stellig ontkennen, dat eerste verweerster onder het gezag of het toezicht van derde verweerster zou gewerkt hebben; dat deze laatste in deze omstandigheden niet aansprakelijk kan gesteld worden voor de daden van eerste verweerster, die zijn aangestelde niet was; dat uit een verklaring van de bevelhebber der Rijkswachtbrigade van Kortenberg, dd. 30 December 1947 trouwens blijkt dat het publiek van de niet-verantwoordelijkheid van derde verweerster op 31 December 1944 was op de hoogte gebracht bij wijze van een opschrift, luidende als volgt : « La Direction n'est pas responsable des vêtements déposés ».

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Zetelende in eerste en in laatste aanleg en rechtdoende bij tegenspraak;

Alle andere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt de eis en verklaart hem gedeeltelijk gegrond;

Verwijst eerste verweerster tot de teruggave van de chinchilla-bontmantel van eisers binnen de acht dagen van de betekening van dit vonnis, en bij gebreke dit gedaan te hebben binnen deze termijn, verwijst ze van nu af voor dan aan aanlegster een som te betalen van 9.000 frank met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Stelt derde verweerster buiten de zaak zonder kosten.

NOOT : Het verschil in de regeling van het bewijs tussen de vrijwillige bewaargeving en de bewaargeving uit noodzaak heeft in de Franse en Belgische rechtspraak een sterke tendenz doen ontstaan om het begrip: bewaargeving uit noodzaak, steeds meer uit te breiden. Buiten de in art. 1949 B.W. opgesomde gevallen worden o.m. als bewaargeving uit noodzaak aangemerkt: de bewaargeving van klederen door spelers op sportterreinen, door arbeiders in de fabrieken, door bezoekers in schouwburg, door leerlingen in scholen, door gasten in hotels enz. (De Page V, nr 233)

Planiole en Ripert (t. XI, nr 1172) bestrijden deze exclusieve interpretatie van de bewaargeving uit noodzaak terwijl De Page haar verdedigt (t. V, nr 234)

Het Nederlands Burgerlijk Wetboek kende tot in 1923 herstellingen is exemplatief en niet beperkend. Vgl. o.m. hetzelfde verschil in de regeling van het bewijs. Bij de wet van 22 Juni 1923 is dat echter vervallen. Zie hieromtrent: Völlmar, Nederlands Burgerlijk Recht, nr 927; Kamphuisen, Bijzondere Overeenkomsten, blz. 570.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 10 Maart. 1948.

Voorzitter : M. Ooms.

O. M. : M. de Kepper.

Pleiters : Mrs. Castille, Le Paige, Bruneel
en J. De Raedemaeker.

1. Huur en verhuur. — Huurherstelling. — Rooster van kelderopening.
2. Vrijwaring. — Begrip. — Wanneer is de oproeping in vrijwaring ontvankelijk?

1. *De herstellingen, die aan de rooster voor de kelderopening te doen zijn, moeten wegens het veelvuldig gebruik ervan door de huurder in de zin van art. 1754 B.W. beschouwd worden als zijnde geringe herstellingen tot onderhoud.*
2. *De vrijwaring bestaat in de verplichting een andere persoon schadeloos te stellen tegen de gevolgen van een eventuele veroordeling op grond van een tegen haar ingestelde actie.*

De oproeping in vrijwaring is ontvankelijk wanneer er tussen deze en de hoofdeis een verband van afhankelijkheid of ondergeschiktheid bestaat; het is niet vereist dat beide vorderingen dezelfde oorzaak hebben.

N. V. Le Phénix belge t/ N. V. Cie belge pharmaceutique en Delcart en N. V. Cie belge pharmaceutique en Delcart t/ Dierckx en Geurts.

Gezien de stukken des gedings, onder meer de geboekte en hieraangehechte dagvaardingsakten, ten verzoeken van de N.V. Le Phénix Belge, betekend door het ambt van deurwaarder Félix Goffaux, te Charleroi, in dato 25 October 1946, en door het ambt van deurwaarder H. Verhulst, te Antwerpen, in dato 26 October 1946;

Gezien de geboekte en hieraangehechte dagvaardingsakten in tussenkomst, ten verzoeken van de N.V. Compagnie Belge Pharmaceutique, betekend door het ambt van deurwaarder C. Jacquemain, te Namen, in dato 21 Maart 1947, en door het ambt van deurwaarder R. Vyt, te Antwerpen, in dato van 14 Maart 1947;

Gelet op artikelen 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de eis, ingeleid door N.V. Phénix Belge tegen de N.V. Cie Belge Pharmaceutique strekt tot veroordeling van deze laatste tot betaling aan aangelegster der som van 14.777,65 frank, zijnde het bedrag dat deze als verzekeraarster betaald heeft aan de genaamde Jos. Vissenaeken tengevolge van het ongeval, waarvan hij op 20 Mei 1946 het slachtoffer werd;

Aangezien de verweerster op hoofdeis, op haar beurt, de twee eigenaressen in zake geroepen heeft ten einde gevrijwaard te worden voor al de veroordelingen die tegen haar zouden uitgesproken worden;

Aangezien op 20 Mei 1946, rond 7 u. 20 's morgens, de genaamde Jos. Vissenaeken, chauffeur, in dienst van de N.V. Mercantile Marine Engineering, zich van zijn woning naar zijn werk begaf, toen, gekomen aan het huis gelegen Quinten Matsyslei, 49, te Antwerpen, hij plotseling struikelde over een ijzeren staaf, die uit de kelderopening van dit huis uitstak, met het gevolg dat hij ten gronde viel en een dijbreuk opliep; dat verweerder Delcart, in dienst van de N.V. Pharmaceutique Belge, aan de politie verklaarde dat het ongeval te wijten was aan de sleet van een klinknagel gehecht aan het roosterwerk van de keldervel, zodat de ijzeren staaf daarvan omhoog gekomen was;

Aangezien aangelegster, Phénix Belge, haar eis tegenover de Cie Belge Pharmaceutique steunt op artikel 1384, alinea 1, in fine, van het Burgerlijk Wetboek en beweert dat de vier voorwaarden, die

vereist zijn voor de toepassing van dit artikel aanwezig zijn, nl. 1) dat de schade werd veroorzaakt door een onroerend goed of door een roerend goed dat onroerend geworden is door bestemming of inlijving; 2) de Compagnie Belge Pharmaceutique als huurster had de bewaking over de kwetsieuze kelderroosting; 3) zij heeft een fout begaan met een voorwerp onder haar toezicht te houden dat behept was met een gebrek; 4) er bestaat een verband van oorzaak tot gevolg tussen deze fout en de schade;

Aangezien de verweerster op hoofdeis inbrengt dat het uitsteken van een ijzeren staaf, wanneer het slechts een paar centimeter geldt, geen onvoorzien hindernis uitmaakt voor de voorbijgangers; dat zeer dikwijls straatstenen of kasseien meer dan 2 centimeter uitsteken; dat Vissenaeken voor zijn eigen veiligheid aandacht moest schenken aan deze gewone hindernis; dat bijgevolg het ongeluk aan zijn eigen onvoorzichtigheid te wijten is; dat in ieder geval tweede verweerder Delcart, die geen huurder was, buiten zake dient gesteld te worden;

Aangezien niet kan ontkend worden dat hij die gebruik maakt van de openbare wegnis niet ontslagen is van de voorzichtigheid in acht te nemen, die nodig is voor zijn veiligheid; dat niets Vissenaeken verplichtte juist dat gedeelte van het voetpad te gebruiken waar de kelderroosting lag; dat hij over voldoende plaats beschikte om deze hindernis te vermijden; dat een gedeelte verantwoordelijkheid hem ten laste kan gelegd worden, en dat dit deel mag geschat worden op 50 %;

Voor wat betreft de verantwoordelijkheid voor de overige 50 %;

Aangezien de verweerster op hoofdeis als huurster de bewaking had over het gehuurde pand en dat zij zich contractueel verbonden had tegenover de echtgenoten Dierckx-Janssens, tot het goed onderhoud van het gehuurde pand en tot de huurherstellingen en meer bepaald die, voorzien bij artikel 1754 van het Burgerlijk Wetboek (artikel 7 der huurovereenkomst);

Aangezien een kelderroosting vanwege de huurder een voortdurend gebruik ondergaat daar ze dienen tot het binnenbrengen van kolen en andere zaken; dat bij wijze van analogie dit gedeelte van het onroerend goed mag geregeld worden door dezelfde beginselen als die welke van kracht zijn voor de huurherstellingen, zoals zij beschreven worden in het laatste lid van artikel 1754 van het Burgerlijk Wetboek, nl. deuren of grendels, sloten, winkelafsluitingen, waarvan het onderhoud ten latse valt van de huurder; dat overigens niet bewezen is dat de klinknagel zou losgeraakt zijn door sleet of door heikracht; dat meer dan waarschijnlijk deze nagel losgerukt werd als gevolg op de ruwe manier waarmede gewoonlijk de kelderroosting behandeld wordt;

Aangezien verweerders in vrijwaring de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de eiser in vrijwaring betwisten;

dat zij beweren dat vrijwaring maar mogelijk is wanneer zij uitdrukkelijk door de wet of door de huurovereenkomst wordt voorzien;

Aangezien voor de ontvankelijkheid van de eis in vrijwaring het volstaat dat tussen de hoofdeis en

de eis in vrijwaring zulk verband bestaat, dat het nuttig is de twee zaken te zamen te behandelen;

Aangezien verweerders nog beweren dat, voor de ontvankelijkheid van de eis in vrijwaring vereist wordt dat de rechtsoorzaak van beide eisen dezelfde weze, dat dit echter in casu niet het geval is, vermits Le Phénix Belge handelt krachtens een quasisindrijf, terwijl tussen de Compagnie Belge Pharmaceutique en de eigenares slechts een contractueel verband bestaat;

Aangezien de vrijwaring hierin bestaat dat iemand verplicht wordt een ander persoon schadeloos te stellen voor de gevolgen van een vordering die tegen haar ingeleid werd, dat voor de ontvankelijkheid van de eis in vrijwaring het volstaat dat er tussen de hoofdeis en de eis in vrijwaring een verband besta, in deze zin dat de laatste afhankelijk of ondergeschikt aan de eerste wezen; dat echter niet vereist wordt dat de rechtsoorzaak, waarop de hoofdeis gesteund is, dezelfde wezen als die waarop de eis in vrijwaring berust; dat het voldoende is dat de verweerder op hoofdeis bewijst dat niet hij, maar wel de verweerder in vrijwaring de schadelijke gevolgen van het feit, waarover de hoofdeiser klaagt, zal te dragen hebben;

Aangezien de ontvankelijkheid van de eis in vrijwaring dus niet kan betwist worden, maar wel zijn gegrondheid;

Aangezien deze gegrondheid om de redenen, die hoger werden uiteengezet, niet bewezen is;

Aangezien dus de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van het ongeval te wijten is voor de helft aan het slachtoffer en voor de andere helft aan verweerster op hoofdeis;

Aangezien het bedrag der uitgaven door aanlegster gedaan, krachtens de werkongevallenwet niet betwist wordt; dat zij, in haar hoedanigheid van verzekeraarster gewettigd is, overeenkomstig de samengeordende wetten van 24 December 1903, 3 Augustus 1926, 15 Mei 1929, 30 December 1929, 18 Juni 1930, artikl 19, terugbetaling te eisen van hare uitgaven tegen de derde verantwoordelijke voor de geleden schade;

Aangezien, gelet op de gedeeltelijke verantwoordelijkheid van het slachtoffer, aan aanlegster een som 14.777,05

van ————— = 7.388,52 frank toekomt;

2

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord in openbare zitting van 17 December 1947, in de Nederlandse taal, het eensluidend advies van de heer De Kepper, substituut van de Procureur des Konings;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpend;

Voegt de zaken, ingeschreven in de Algemene Rol onder nr 17389 en 19999 samen, als zijnde verknocht;

Verklaart de eis van aanlegster, Phénix Belge, ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond tegenover de N.V. Compagnie Belge Pharmaceutique;

Veroordeelt verweerster aan aanlegster te betalen de som van 7.388,52 fr., met de vergoedende intresten vanaf 12 Mei 1946, de gerechtelijke intresten en de kosten van de hoofdeis;

Verklaart de eis, in zoverre hij gericht is tegen tweede verweerder Delcart, niet gegrond, wijst aanlegster ervan af en stelt Delcart buiten zake zonder kosten;

Verklaart de eis in vrijwaring ontvankelijk doch niet gegrond;

Wijst de Cie Belge Pharmaceutique af van haar eis in vrijwaring met veroordeling tot de kosten van die eis;

Verleent akte aan verweerders in vrijwaring, dat zij elk het geding schatten tegenover elk der partijen in zake op 13.000 frank, alleen voor de bevoegdheid en de aanleg;

Zegt dat er geen reden bestaat om het vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

NOOT : De opsomming in art. 1754 B.W. van de locatieve herstellingen is exemplatief en niet beperkend. Vgl. o.m. De Page, IV, nr 664.

Betreffende de vrijwaring kan men nuttig raadplegen het overzicht van rechtsleer en rechtspraak in Rép. pratique, V, Garantie. Vgl. ook Braas, Précis de procédure civile, I, nr 709 e.v.; Van Bauwel, Handboek van het burgerlijk procesrecht, I, nr 208.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST. NIKLAAS

Kortgeding. — 18 Maart 1948.

Voorzitter : M. L. Blauwaert.

Referendaris : M. L. Thuysbaert.

Pleiters : Mrs. Verdoodt loco Mr. Boels en R. Vrancken.

1. Bevoegdheid. — Kortgeding. — Oneerlijke mededinging.

2. Aanhangig maken van de vordering bij de rechtbanken van Koophandel. — Dagvaarding noodzakelijk. Regel van openbare orde.

1. De voorzitter der Rechtbank van Koophandel, zetende in kortgeding, is onbevoegd om te beslissen over een vordering, ingesteld krachtens het K.B. van 23 December 1934, met het doel een daad van oneerlijke mededinging te doen ophouden.

Het kenmerk van de vordering in kortgeding is, dat de voorzitter slechts bevoegd is om voorlopige maatregelen te bevelen; de vordering daarentegen, die het K.B. van 23 December 1934 ten grondslag heeft, strekt tot een beslissing over het geschil zelf, maar volgens de regels der rechtspleging in zake kortgeding.

2. Een rechtsvordering kan door de vrijwillige verschijning van partijen, noch bij de rechtbanken van koophandel, noch bij de burgerlijke rechtbanken aanhangig gemaakt worden. Daartoe is een dagvaarding vereist en deze regel is van openbare orde.

N.V. Migros t/ N.V. Unigro.

Gezien het exploit van rechtsingang van 14 Februari betekend door het ambt van deurwaarder Nestor Zeghers, te St. Niklaas;

Aangezien de eis er toe strekt « gedaagde te horen zeggen voor recht dat het gebruik van de handelsbenaming « Unigro », ten opzichte van de aanlegster, een daad uitmaakt van mededinging strijdig met de eerlijke gebruiken in zake handel; gedaagde zich te horen verbieden voortaan, als handelsfirma, of te welke titel ook, de benaming « Unigro » te gebruiken; gedaagde zich te horen veroordelen tot de kosten »;

Aangezien dat, blijkens de termen der inleidende dagvaarding, de eis aanhangig werd gemaakt bij de « heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel te St. Niklaas, zetelende in Kortgeding... », dan wanneer de rechtsvordering haar grond vindt in het K. B. Nr 55, van 23 December 1934 en beoogt verbod te horen opleggen aan gedaagde voortaan gebruik te maken van de handelsbenaming « Unigro »;

Aangezien het K. B. van 23 December 1934 aan de voorzitter der rechtbank van koophandel een zeer bijzondere en uitzonderlijke bevoegdheid toekent om bepaalde zaken ten gronde te berechten volgens de regels der rechtspleging in kortgeding;

dat, evenwel, de actie die steunt op het K. B. van 23 December 1934, niets gemeen heeft met de vordering in kortgeding, tenzij de wijze waarop de rechtspleging in beide instanties dient gevoerd te worden;

dat, voor het overige, en meer bepaald, wat betreft de bevoegdheid van de fungerende rechter, de twee vorderingen essentieel van elkander verschillen;

dat, inderdaad, het kenmerk van de vordering in kortgeding is : dat de voorzitter slechts bevoegd is om voorlopige maatregelen te bevelen, zonder ooit de grond der zaak te mogen aanraken, terwijl in de vordering, die het K. B. van 23 December 1934 tot grondslag heeft, de voorzitter bevoegd is om over de grond te beslissen en, namelijk, te bevelen dat de gedaagde zal ophouden bepaalde daden te stellen strijdig geacht met eerlijke handelsgebruiken;

Aangezien de aanlegster, met te dagvaarden voor de voorzitter der rechtbank « zetelende in kortgeding » om, ter zake van ongeoorloofde mededinging, over de grond te vonnissen, zijn actie voor een onbevoegde rechtsmacht heeft ingesteld (L. Fredericq, *Traité de droit comm. belge*, D. I, Nr 353; R. v. K. (Kort geding) Kortrijk, 3 Jan. 1938, R. W. 1937-38, 1523; R. v. K. (Kort geding) Antw., 16 Mei 1938, R. W. 1938-39, 101; R. v. K. (Kort geding) St Niklaas, 19 Jan. 1942, J. B. 1943, 624; Vgl. het aangetekend vonnis der Rechtb. v. K. Gent (Kort geding) 24 Mei 1947, R. W. 1947-48, 104);

Aangezien de gedaagde, wel is waar, de exceptie van onbevoegdheid niet opwerpt, waaruit wellicht de gevolgtrekking zou kunnen gemaakt worden dat, zelfs wanneer partijen de onbevoegdheid van de voorzitter zetelende in kortgeding erkennen, ze niettemin akkoord gaan om vrijwillig te verschijnen voor de voorzitter der rechtbank, ditmaal optredend krachtens de bijzondere bevoegdheid hem toegekend door het K. B. van 23 December 1934;

Aangezien dat, in dit verband, dient opgemerkt : in de eerste plaats, dat het ter zake gaat om een onbevoegdheid *ratione materiae* en de Rechtbank, derhalve, gehouden is haar onbevoegdheid van ambtswege vast te stellen, indien partijen deze niet opwerpen;

in de tweede plaats, dat, op grond van art. 416 van het Wetb. van Burg. Rechtsv., voor de rechtbanken van koophandel, alle eisen of tussenkomsten moeten ingesteld worden bij exploit van dagvaarding;

dat er uit volgt dat, zo min voor de rechtbanken van koophandel als voor de burgerlijke rechtbanken, het vrijwillig verschijnen van partijen kan toegestaan worden (R. v. K. Brussel, 30 Jan. 1924 en 28 October 1925; Jur. Comm. Brux. 1924, bl. 175; 1926, bl. 11); dat deze regel van openbare orde is en partijen, bijgevolg, er niet kunnen van afwijken (Brussel, 26 Febr. 1892, Pas. III, 198);

Om deze redenen :

Wij, Louis Blauwaert, oudste rechter, het ambt waarnemend van voorzitter in vervanging van de titularis, wettiglijk belet, zetelende in kortgeding, bijgestaan door L. Thuysbaert, referendaris, gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken, vonnissende op tegenspraak, alle verdere of strijdige besluiten afwijzende, verklaren ons ambtshalve onbevoegd en verwijzen aanlegster in de kosten.

VREDEGERECHT TE HAMME

30 December 1944.

Vrederechter : M. Albert De Geyter.
Pleiters : Mrs Thuysbaert en Limpens.

Cynsrecht. — Duur. — Altijddurend karakter. —
Vervanging door afkoopbare rente.

Het niet bekend zijn van het bedrag der cijsredeventie kan niet doen besluiten tot het niet bestaan van het cijsrecht; cijsrechten zonder gekende titel of termijn wijzen op rechten geschapen ten tijde van het oude recht vóór de inlijving bij Frankrijk; die grondrechten werden alle zonder onderscheid cijsrechten genaamd; het oude cijsrecht was van natuur altijddurend zodat een recht van dien aard bij gebrek aan bewijs van termijn als altijddurend dient beschouwd; dergelijk recht valt onder toepassing van artt. 7 en 8 der wet van 18-20 December 1790, afgekondigd in België op 26 Januari 1797, die eigendom toekende aan hem wien het genot van de grond toekwam en de altijddurende vergelding door een afkoopbare rente verving; ook in verband met erfpacht geldt het beginsel, dat om teruggave te bekomen van de grond, de pachtgever als eiser moet bewijzen dat de termijn ten einde is.

Colman t/Leys.

Gezien de inleidende dagvaarding, opgesteld in de Nederlandse taal, in dato van 30 Juni 1944, door het ambt van deurwaarder Jozef Theodoor Smit, te Hamme, behoorlijk geboekt;

Gehoord partijen in de Nederlandse taal, in hun middelen en besluitselen;

Gezien de artikelen 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de vraag strekt : verweerder te horen zeggen voor recht dat de tachtig centiaren cynsgrond bekend ten kadaster sectie B, nummer 9/d en eigendom van eisers, vrij en onbelast zijn van cynspacht dat dienvolgens eisers gerechtigd zijn het bouwvallig gebouw staande op deze cynsgrond over te nemen, mits betaling aan verweerder van de waarde van de materialen en het arbeidsloon, zulks bij toepassing van artikel 555 B. W.;

Aangezien bij akte verleden voor de Notaris Ide, te Hamme, de 27 April 1942 behoorlijk geboekt, de eisers aankochten : « een bouwvallig woonhuis met grond en afhangen, gestaan en gelegen te Hamme, Mandenmakersstraat, 65, ten kadaster bekend sectie B, nummer 8/a, groot 4 a. 10 ca., alsmede 80 ca. cynsgrond, gekend ten kadaster Sectie B, n° 9/d, zonder bekende titel of termijn », op welke grond volgens het exploit van de dagvaarding een bouwvallig huisje staat hetwelk aan verweerder toebehoort;

Aangezien bij akte verleden voor zelfde notaris Ide, de 5 Mei 1944, behoorlijk geboekt, verweerder aankocht « een woonhuisje gestaan te Hamme, op 80 ca. grond, behorende thans aan de heer Adolf Joannes Colman-Cools, gekend ten kadaster sectie B, n° 9/d alsmede het recht van cyns waarvan noch gekende titel, noch termijn, noch cynsredeventie bestaat of wordt gegeven »; en dat verweerder aanvoert dat hij en zijne voorgangers sedert onheuglijke tijden in het bezit waren van gemelde grond, sectie B, n° 9/d, waarop het huis hem toebehoorende staat;

Aangezien dus : enerzijds verweerder in zijn aankoopakte bekend dat hij in het bezit is van de grond, niet ten titel van eigenaar, maar enkel ten titel van cynspachter, en dat anderzijds, eisers in hun aankoopakte vaststellen dat zij enkel cynsgrond aankochten waarop het huis van verweerder staat; zodat de « *titel van het bezit* » uitgeoefend door verweerder door beide partijen is vastgesteld en bekend zijnde een bezit ten titel van cynsrecht of cynspachter;

Aangezien de beweegredenen als zoude er geen cynsrecht bestaan, om reden er geen cynsredeventie is gekwet, en een cynsrecht een cynsredeventie veronderstelt (Merlin, Rép. V° Emphytéose, Sect I, n° 2; Laurent Emph. n° 382) hier niet stand kan houden, vermits het aan de eigenaar van de grond is de cynsredeventie op te eisen van de cynspachter, en dat overigens er geen bewijs wordt geleverd tegen de bepalingen der aankoopakten van partijen in, dewelke cynsrecht vaststellen, dat er gene cynsredeventie bestaat alhoewel deze sedert jaren niet meer zoude gekwet of opgeëist geweest zijn geworden mogelijks om reden het bedrag ervan, welke oorspronkelijk zeer klein moet geweest zijn ingezien de zeer geringe oppervlakte van het erf met het opvolgende verlies der koopkracht van het geld bijna waardeloos was geworden of, mogelijks ook om reden de cynsgrond immer blok uitmaakte met het naburig erf, de eigenaar van beide erven, zijn geuur, voor een nietigheid niet is lastig gevallen;

Aangezien ten rechte geoordeeld werd dat de cynsredeventie onderhevig is aan prescriptie (Nijvel, 14 Oogst 1855, B. J. 1855, 1843);

Aangezien daaruit blijkt dat volgens onze rechtspraak het niet innen en niet betalen van de cynsredeventie de rechten van verweerder onaangetaast laten en enkel deze van de rechthebbende op de vergelding benadeligen;

Aangezien overigens moest men die stelling aannemen, ze zouden voor afleidend gevolg hebben, dat het bezit uitgeoefend door verweerder, ten titel van eigenaar zoude geweest zijn, als hadden hij en zijn

voorgangers, de grond in eigendom verkregen, hetzij bij overeenkomst, hetzij mits betaling ener tijdelijke jaarlijkse rente, hetzij zelf bij verjaring; gevolgtrekking welke in tegenstrijd is, met de titel van het bezit, door verweerder uitgeoefend en door partijen bekend zoals hierboven reeds is gezegd;

Aangezien de bepalingen : « zonder gekenden titel of termijn » dewelke we aantreffen in gemelde akte van 27 April 1942, aankoopakte van eisers alhier ter streek een cynsrecht aanwijzen, bestaande sedert de middeleeuwen, zoals overigens verweerder het uitdrukkelijk voorhoudt en wat niet stellig door eisers is tegengesproken geworden;

Aangezien, te dien tijde, er dient onderscheid gemaakt te worden tussen : 1) Censpacht (Bail à cens); 2) Chynspacht (Emphytéose); 3) Rente-pacht (Bail à rente);

Censpacht :

Overeenkomst waarbij een leenheer, « le domaine utile » van de grond afstond of overliet mits zekere vergoeding te gelden als erkenning van zijn heerschappij op het goed, of van wat men noemde alsdan « le domaine direct »; zodat er alhier een verdeling van het eigenlijke eigendomsrecht plaats greep. (Pothier « traité du cens », uitg. Dupin, Boek V, n° 491; Dumoulin « Coutumes de Paris » Blad 73, n° 20; Hervé, « Des matières, féodales » boek I, n° 91; Merlin, « Repert », verbo « Cens »); Dergelijk recht zoals al ander aangetast van feodaliteit zijn door de wet van 17 Juli 1793 afgeschaft en vernietigd en bestaan dus niet meer;

Cynspacht :

Overeenkomst welke geen verdeling van het eigenlijke eigendomsrecht medebracht, waarbij leenheer of ander eigenaar van de grond (Franc-Alleu) aan de cynspachter het volledig gebruik afstond van de grond mits een jaarlijkse cynsredeventie; zoals bij het hedendaags cynsrecht plaatsgrijpt;

Rentepacht :

Overeenkomst waarbij de eigendom, de grond zelf wordt afgestaan mits betaling ener eeuwigdurende of tijdelijke rente of vergoeding (Pothier « Traité du contrat de bail à rente », uitg. Dupin, Boek II, blad 127, n° 1);

Aangezien deze drie rechten dikwijls en voorzeker de twee eerst gemelde ingezien hun naam gelijk-luidend is, in de volkspraak allen werden betiteld onder de benaming « chynspacht » om reden zij in feit een gelijkaardig gebruik van de grond medebrachten mits een jaarlijkse vergoeding;

Aangezien er, zoals blijkt uit voorgaande, er alhier enkel spraak kan zijn van *cynspacht*, vermits enerzijds de « censpacht » niet meer bestaat en anderzijds dat de « rentepacht » niet in aanmerking kan komen daar er geen betwisting bestaat rakende het eigendomsrecht op de grond zelf toekomende aan de eisers;

Aangezien de eisers, in ondergeschikte rang, besluiten, dat het exploit van dagvaarding moet aangezien worden en moet gelden als ene herroeping van het Cynsrecht en dus daardoor willen besluiten dat zelve cynsrecht maar tijdelijk zoude toegestaan geweest zijn, en dus enkel op heden nog zoude

bestaan bij voortduring, tot wederroeping; voor het oude chynsrecht zie Pepin, Le halleur, blad 317; Voet, « Ad Pandectas », boek VI, titel III, n° 14; en voor het chynsrecht onder het burgerlijk recht toegestaan, zie artikel 14 der wet van 10 Januari 1824;

Aangezien het er dus op aankomt te onderzoeken of het chynsrecht eeuwigdurend is, of tijdelijk was toegestaan;

Aangezien het oude chynsrecht bij natuur eeuwigdurend was doch niet noodzakelijk (niet par essence) zodat bij gebrek aan bewijs van termijn dat recht als eeuwigdurend dient beschouwd te worden; (Merlin, Répert. Boek IV, V° Emph. Blad 516 en volgende; Laurent, Boek VII, n° 367; Pand. V° Emph. n° 16; Anselmus, « Tribonianus Belgicus », Boek XC, n° 8; Zypeus, « Notitiae Juris », De jure emph.; Christyn, boek I, 224; Wynants « Remarques sur Legrand », 342; Defacqz, « Ancien droit Belgique », boek II, blad 78; Pépin, Le Halleur, « Hist. de l'emph. », blad 285; Lefort, « Hist. de la Location perpétuelle », blad 288; Vinnius, Boek III, Titel XXV, Nota 3; Declercq sur Wielant, « Leenrechten », blad 29; Menochius « De Presumptionibus », boek II, CIX, 17 en 15 en de door hem aangehaalde rechtsgeleerden);

Aangezien het overigens aan de eigenaar, cijnsggever, en niet aan de cijnspachter is te bewijzen, dat de termijn ten einde is : art. 1315 B. W. (Brussel, 14 Oogst 1823, Pas. 1823, 532);

Aangezien het in het belang van de cijnspachter is een eeuwigdurend recht te doen gelden en dat in twijfel men moet in zijn voordeel beslissen, bij toepassing van artikel 1162 van het B. W.;

Aangezien de presomptie van eeuwigdurendheid (juris tantum) niet door tegenstrijdige presompties spruitende uit de bepalingen der aankoopakten of door tegenstrijdige handelingen of feiten, is tegengesproken of omgeworpen, maar wel in tegendeel is bevestigd vermits het chynsrecht tot op heden nooit is betwist geworden, de eigenaar het niet heeft doen ophouden, hetgene hij voorzeker zoude gedaan hebben daar hij er het grootste belang bij had, vermits de grond zelfs in feite geen chynsredeventie opleverde, en hij deze grond kon inlijven in zijne er aanpalende eigendom, de chynsgrond en het er aanpalende erf waren immer eigendom van de zelfde persoon; zie akten : notaris De Weert, 7 April 1877; notaris Maeyens te Hamme, van 31 Januari 1910, notaris Ide te Hamme, van 14 Juni 1933 en 27 April 1942, allen behoorlijk geboekt;

Aangezien onder het oude regiem als tussen cynsggever en cijnspachter onder het huidige recht, het chynsrecht niet noodzakelijk dient bij schrift vastgesteld en dat een bezit ten titel van chynsrecht volstaat (Verbreking, 4 Maart 1847, Pas. 1848, blad 43);

Aangezien een dergelijk eeuwigdurend chynsrecht valt onder de toepassing van artikelen 7 en 8 der wet van 18-20 December 1790 afgekondigd in België de 26 Januari 1797, dat de cynsovereenkomst dus blijft bestaan, maar dat de cijnspachter het recht en vermogen heeft, zolang er bij overeenkomst tussen partijen of op gelijk welke andere manier er geen einde zoude gesteld zijn aan die

overeenkomst, de afkoop der chynsredeventie te vragen, indien hij het verlangt, mits een kapitale afkopsom te gelden, ingevolge welke betaling, hij alsdan eigenaar zoude worden van de grond;

Aangezien er geen spraak kan zijn zoals eisers het vragen, van overname door hen van de gebouwen staande op de grond mits betalende de waarde van de materialen en van het dagloon, bij toepassing van artikel 555 B. W., dat artikel alleenlijk toepasselijk zijnde op gebouwen, door derde zonder titel titel gesteld op andermans goed; zie : Dall. Répert., Supple. V° Propriété, n° 196; Demolombe, Boek IX, n° 691; Aubry et Rau, Boek II, blad 204; Laurent, Boek V, n° 272; Huc. Boek IV, n° 145; Baudry et Chauveau, n° 372 en 373; en de rechten van de cynsggever, eigenaar van de grond zijn bepaald bij artikelen 6 en 7 der wet van 10 Januari 1824 wanneer het chynsrecht niet eeuwigdurende maar enkel tijdelijk is;

Aangezien het feit dat het bedrag der chynsredeventie niet meer bekend is, geen letsel kan daarstellen voor de cijnspachter het recht hem toegekend door de wet van 1790 uit te oefenen daar zelve recht een wettige onteigening daarstelt gesteund op het openbaar nut (het afschaffen van eeuwigdurende rechten en renten) zomin als het feit dat de cynsggever de cijnsgredeventie niet opeiste de cijnspachter niet kan benadeligen, maar dat bijaldien de voorafgaande billijke vergoeding te kwijten die alhier door de wet op forfaitaire manier is vastgesteld op basis van penning twintig-twintigmaal het bedrag der chynsredeventie niet kan toegepast worden, bij gebrek aan basis (chynsredeventie niet gekend) de vergoeding dient vastgesteld te worden op de gewone wijze, en dus bij beraming, bij toepassing van het principie, dat niemand zich mag verrijken ten nadele van anderen.

Om deze redenen :

Wij, d.d. Vrederechter, rechtdoende in de Nederlandse taal, op tegenspraak en wijzende in eerste gebied;

Zeggen voor recht dat verweerder een eeuwigdurend recht van chyns is bezittende op de grond te Hamme, Sectie B, n° 9/d. Dat zelve chynsrecht valt onder de bepalingen van de wet van 18-29 December 1790;

Verklaren de eis ongegrond en veroordelen eisers tot de kosten van het geding, begroot in het geheel op 100 fr., hierin niet begrepen de kosten van registratie verschuldigd op huidig vonnis;

Geven akte aan eisers dat zij de actie schatten enkel om te voldoen aan de wet op de bevoegdheid en aanleg op 3000 fr.

NOOT: Zie in tegenovergestelde zin vonnis: Dendermonde, 11 Mei 1933, Pas. III, 1934, 60.

Vlaamse Juristen

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BIBLIOGRAPHIE

Mr. C. ASSER's *Handleiding tot de beoefening van het Nederlandsch Burgerlijk Recht. — Eerste deel, Personenrecht*. Achtste druk, bewerkt door Mr. Paul Scholten, met medewerking van Mr. J. Wiarda en Mr. G. J. Scholten. Eerste stuk. — *Familierecht*. Zwolle, N. V. Tjeenk-Willink, 1947, 615 blz.

Van het eerste deel van de *Handleiding tot de beoefening van het Nederlandsch Burgerlijk Recht* van Mr. Carel Asser (1843-1898) verscheen de eerste druk in 1885. De tweede (1889) en derde druk (1889) van dit deel werden door Asser, met medewerking van Mr. P. W. van Heusde, nog bezorgd. Vanaf de 4e druk (1912) zijn alle bewerkingen van de hand van Mr. Paul Scholten, die op 1 Mei 1946 overleed.

De uitgave van dit eerste deel werd door Prof. Scholten twee maal belangrijk gewijzigd. In de 6e druk (1929) is de Inleiding, welke aanvankelijk aan de behandeling van het Personenrecht voorafging, uit het eerste deel vervallen door een voor het eerst in 1931 afzonderlijk uitgegeven « *Algemeen Deel* », waarin het aan al de delen, personen-, zaken-, verbintenissen- en erfrecht, gemene: de methode, wordt behandeld. In de 7e druk (1936) is het eerste deel in twee afzonderlijke stukken gesplitst; het eerste getiteld « *Familierecht* », en het tweede, in 1940 verschenen, getiteld « *Vertegenwoordiging en Rechtspersoon* ».

Van het eerste stuk, gewijd aan het *Familierecht*, is thans de achtste druk verschenen die in hoofdzaak nog door Prof. Scholten zelf, in samenwerking met Prof. Wiarda (blz. 1-320), en zijn zoon, Mr. G. J. Scholten (blz. 320-582) is bewerkt geworden. Na het overlijden van Prof. Scholten werd het boek door zijn medewerkers voltooid.

Deze nieuwe druk behandelt het familierecht in acht en niet meer in vier hoofdstukken; zij zijn respectievelijk gewijd aan: het begrip van het personenrecht (blz. 6-7); de natuurlijke personen, (blz. 8-14); de omstandigheden, hoedanigheden en eigenschappen, welke op de rechtstoestand van natuurlijke personen van algemene invloed kunnen zijn, (blz. 15-38); het huwelijk, (blz. 39-319); de ouders en kinderen, (blz. 320-523); de krankzinnigheid, zwakheid van geestvermogens, verkwisting, drankzucht, (blz. 524-550); de afwezigheid (blz. 550-569) en de verzekering van de burgerlijke staat der personen door akten van den burgerlijken stand (blz. 569-582).

Luidens het voorbericht is de behandeling van het internationaal privaatrecht vervallen, omdat de stof hiervan, welke slechts ten dele in de wet en in de tractaten is geregeld en voor het overige ongeschreven recht bevat, zo uitgebreid is geworden, dat zij zich in het bestek dezer *Handleiding* bezwaarlijk meer voor behandeling leende.

Het hoeft wel niet vermeld te worden, dat door de verwerking van nieuwe wetgeving, rechtspraak en literatuur, alsmede door de werkwijze, die aan Prof. Scholten eigen was, deze druk tegenover de vorige aan omvang en overzichtelijkheid heeft gewonnen.

D. W.

WETGEVING

WET van 31 Maart 1948 tot voorlopige regeling van de uitwerking van de opzeggingen in zake landpacht.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,

Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. De uitwerking van alle opzeggingen, in zake landpacht gedaan en waaraan geen gevolg is gegeven, wordt geschorst tot een bij koninklijk besluit te bepalen datum.

De huurder die afstand wenst te doen van de gunst van deze schorsing moet dit inzicht aan de verpachter betekenen bij deurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven binnen de maand die op het inwerkingtreden van deze wet volgt.

Art. 2. Het genot van de bepaling in het eerste artikel wordt slechts verleend voor zover de pachter al zijn verplichtingen tegenover de verpachter, zoals die blijken uit de overeenkomst of uit de wet nakomt.

Art. 3. Artikel één wordt niet toegepast:

1° Op de bij nrs 1, 2, 3 en 4 van § 3 van artikel 1774 van het Burgerlijk Wetboek voorziene overeenkomsten.

Wanneer het echter gaat over een bouwgrond of over een voor de nijverheid bestemde grond, welke niet als dusdanig werd aangegeven op het ogenblik van de pacht, wordt de opzegging van kracht indien de vrederechter vaststelt dat bedoelde grond dit kenmerk bezit en dat de opzegging met het oog op deze benutting gegeven werd.

2° Op de opzegging gedaan door de verpachter om zelf het verpachte goed in bedrijf te nemen of om het bedrijf aan zijn afstammelingen of bloedverwanten in de opgaande linie, aan zijn echtgenoot of aan diens afstammelingen of bloedverwanten in de opgaande linie over te dragen.

Dit voornemen moet in de opzegging worden uitgedrukt.

Evenwel moet het, voor de opzeggingen welke vóór 16 April 1946 gedaan werden, bij deurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven betekend zijn geworden vóór 25 October 1946; voor de opzeggingen door de verpachter gedaan na 15 April 1946 en vóór het inwerkingtreden van deze wet alsmede voor elke opzegging door de huurder gedaan vóór 16 of na 15 April 1946 moet het, door dezelfde middelen, betekend worden binnen de maand die op het inwerkingtreden van deze wet volgt.

Indien de verpachter of de persoon in wiens voordeel aan de pacht een einde werd gemaakt het goed niet binnen zes maanden na het vertrek van de pachter in bedrijf neemt of indien de ingebruikneming fictief is, heeft de ontzette pachter recht hetzij op schadeloosstelling, hetzij op zijn terugkeer in het gepachte goed, onverminderd de schadevergoeding. De pachter kan insgelijks, vóór het verstrijken van de opzegging, de werkelijkheid en de oprechtheid van het door de verpachter uitgedrukte voornemen betwisten.

Art. 4. Verkrijgen het genot van de bepaling in het eerste artikel niet, de pachters:

a) die het voorwerp geweest zijn van een veroordeling, in kracht van gewijsde gegaan hetzij op grond van de besluitwet van 10 November 1945 tot vereenvoudiging der procedure in sommige gevallen van misdrijf tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, hetzij uit hoofde van inbreuk:

op de bepalingen van titel I van boek II van het Wetboek van Strafrecht op de misdaden en wanbedrijven tegen de veiligheid van de Staat of op de artikelen 17 en 18 der wet van 27 Mei 1870 bevattende het Militair Strafwetboek;

op de bepalingen van de besluitwet van 10 Januari 1941 in zake de door de vijand genomen maatregelen van buitenbezitstelling;

op de bepalingen van de besluitwet van 10 April 1941, betreffende het verbod van betrekkingen van economische aard met de vijand;

b) die van rechtswege ontzetting uit de Belgische nationaliteit opgelopen hebben, hetzij bij toepassing van artikel 18ter der samengeordende wetten op de nationaliteit hetzij bij toepassing van de besluitwet van 20 Juni 1945 op het verval van de Belgische nationaliteit;

c) die ingeschreven zijn op de lijst door de krijgsauditeurs opgemaakt ter uitvoering van de besluitwet van 19 September 1945, betreffende de epuratie in zake burgertrouw, indien hun inschrijving definitief geworden is.

Art. 5. Behoudens wanneer de opzegging gegeven werd in een van de gevallen of om een van de redenen bedoeld bij de artikelen 2, 3 en 4, wordt de uitwerking er van geschorst ondanks de in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissingen, die de opzegging mochten bekrachtigd hebben.

De pachter die in de vormen voorzien bij de artikelen 1774 in fine en 1775, alinea 4, van het Burgerlijk Wetboek, toegestemd had in een verbreking van zijn pacht omdat hij een ander bedrijf in pacht had bekomen, kan, binnen een maand na de afkondiging van deze wet, aan de Vrederechter van het kanton vragen, dat de overeenkomst van verbreking vernietigd worde of dat haar uitwerkingen worden opgeschorst naargelang hij, ingevolge de nieuwe wetgevende bepalingen, het genot van zijn nieuw bedrijf niet kan bekomen of de ingebruikneming er van is uitgesteld.

Art. 6. De vrederechter kan het genot van de toepassing van het eerste artikel onttrekken aan een pachter die over een ander passend landbouwbedrijf beschikt.

Art. 7. De besluitwet van 28 Augustus 1946, aangevuld door die van 2 October 1946, wordt ingetrokken.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's lands zegel bekleed en door het « Belgisch Staatsblad » bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 31 Maart 1948.

MEDEDELINGEN

VACANTIECURSUS VOOR JURISTEN IN ENGELAND

Onder de auspiciën van de Universiteit van Cambridge zal aldaar van 14 Juli tot 7 Augustus, een cursus worden gegeven over de structuur van het Engelse wettensysteem. Deze cursus is bestemd voor advocaten en Doctors in de Rechten, bijzonder voor jonge afgestudeerden. De inschrijvings-rechten voor de cursus bedragen f 12.

Pensioen en logies in universiteitscolleges worden berekend à 5 Gns per week.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen by de Education Officer, The British Council, 23, Marnixlaan, Brussel. De inschrijving wordt op 1 Mei a.s. afgesloten.

GROTIANA

In 1917 werd in Nederland een « *Vereniging voor de uitgave der werken van Grotius* » opgericht. Zij bezit corresponderende leden in het buitenland, o.m. Prof. Basdevant uit Parijs. Het voorzitterschap wordt thans waargenomen door Prof. Eysinga uit Leiden. Tot nog toe werden enkele belangrijke werken uitgegeven: de vertaling der *Verhandeling over het Recht op Buit* en de standaardeditie van *De Jure belli ac Pacis*. Thans wordt een verkorte populaire heruitgave van dit laatste werk in een der levende talen overwogen. Ook wordt gewerkt aan een nieuwe editie van de *Verantwoordinge van de wettelycke regeringe van Holland en West-Vriesland*, van 1622, en aan de publicatie van de poëtische werken. De *Brieven* zijn gedeeltelijk heruitgegeven in de *Nederlands Rijksgeschiedkundige Publicatiën*; voor het nog niet uitgegeven gedeelte heeft de vereniging een verwijlslijst gepubliceerd. De *Inleiding tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid* is in onze dagen herhaaldelijk nieuw uitgegeven, [de laatste maal in de thans uitgeputte standaard-editie van Prof. Mr. L. J. van Apeldoorn, in 1939], zodat de vereniging dit voor haar minder nodig vindt.

Op geregelde tijden geeft de vereniging een periodiek uit, getiteld: « *Grotiana* », waarin bibliografie, korte artikelen en mededelingen zijn opgenomen. Deze uitgave is niet in de handel maar kan aangevraagd worden bij de secretaresse Mevrouw Mr. B. J. A. De Kanter-van Hettinga Tromp, Nyelandstraat, 2, den Haag. L. Th. M.

WAREN ZUID-NEDERLANDSE JURISTEN TOCH BEKEND IN NOORD-NEDERLAND NA 1750?

Prof. Meyers zegde in zijn prachtige rede op de eerste vergadering van de « Commissie (thans Vereniging) voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland » o.m. het volgende: « Werken als van Sohet, Wynants, Boulé zijn in het Noorden totaal onbekend gebleven; jurisprudentieverzamelingen als die van du Laury en Pinault zijn niet boven de Moerdijk doorgedrongen. Zelfs een de Ghewiet, die nog schrijft: « *Institutions du droit belge par rapport au dix-sept provinces* » wordt in het Noorden niet opgemerkt. (Zie R.W. 1947-1948, 59).

Mr. Bosch, officier van justitie te Breda, die een studie voorbereidt over de bibliotheek van de (Hollandse) Raad van Brabant (van c.1590 tot 1795 in Den Haag gevestigd) heeft thans ontdekt, dat de boeken van Ghewiet e.a. in het bezit van deze Raad waren. In hoeverre de jurisprudentie van het college bekendheid met het Zuid-Nederlandse rechtsleven yerraadt zal uit het verder onderzoek van Mr. Bosch moeten blijken.

DE HERVORMING VAN DE FRANSE CODE CIVIL

Wij hebben reeds vroeger medegedeeld, dat na de bevrijding de Franse regering een commissie belast heeft met de herziening van de code civil (Zie R. W. 1947-1948, 367). De inlichtingen, die wij toen verstrekten waren hoofdzakelijk ontleend aan de « *Travaux de*

l'Association Henri Capitant pour la culture juridique française 1946». De recente uitgave van de «Travaux de la commission de réforme du Code Civil, année 1945-1946», bij de Librairie du Recueil Sirey te Parijs (een boekdeel van 736 bladzijden kleine tekst), stelt ons in staat, ten behoeve van de belangstellende lezer, meer gegevens over deze commissie en het reeds gepresteerde werk te verschaffen.

Bij decreet van 7 Juni 1945 is door de voorlopige regering van de Franse republiek bij het ministerie van justitie de «commission de réforme du Code Civil» opgericht, belast met de voorbereiding van een algemene herziening van het burgerlijk wetboek. De commissie bestaat uit twaalf leden: drie professoren van de rechtsfaculteiten, waaronder de voorzitter, drie leden van de Raad van State, drie magistraten van de rechterlijke orde, drie advocaten bij de staatsraad en bij het cassatiehof of bij de hoven van beroep, of ministeriële officieren. Een vast algemeen secretariaat is aan de commissie toegevoegd en is samengesteld uit een algemeen secretaris, gekozen onder de professoren der rechtsfaculteiten, en drie secretarissen.

Bij besluit van dezelfde datum, nl. 7 Juni 1945, werden door de minister van justitie benoemd: tot voorzitter van de commissie de heer Julliot de la Morandière, deken van de rechtsfaculteit der universiteit te Parijs, tot leden de heren: Delpine, Conseiller d'Etat en service ordinaire; Oudinot, Conseiller d'Etat en service ordinaire; Latournerie, Conseiller d'Etat en service ordinaire; Lyon-Caen, conseiller à la Cour de Cassation; Rateau, Avocat général à la Cour de Cassation; Niboyet, professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Paris; Henri Mazeaud, professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Paris; Ancel, Vice-Président au Tribunal de la Seine; Labbé, membre de l'Institut, Président honoraire de l'Ordre des Avocats au Conseil d'Etat et à la Cour de Cassation; Jacques Charpentier, Bâtonnier de l'Ordre des Avocats près la Cour d'Appel de Paris; Jousselein, Président du Conseil supérieur du Notariat.

Bij besluit van 24 Juli 1946, werd de heer de Lapinouse, avocat au Conseil d'Etat et à la Cour de cassation in vervanging van de heer Labbé, overleden, benoemd.

Als algemeen secretaris werd aangesteld de heer Paul Coste-Floret, hoogleraar te Alger, die enkele maanden later reeds ontslag nam en door de heer Roger Houin, hoogleraar te Rennes, vervangen werd.

De commissie zag zich onmiddellijk geplaatst voor twee belangrijke vraagstukken: de te volgen arbeidsmethode en het algemeen uitzicht, dat aan het nieuw wetboek zou moeten gegeven worden.

Wat het eerste probleem betreft, werd door de commissie besloten het werk te verdelen over het secretariaat en over vier sub-commissies (sous-commission de la «Partie préliminaire; sous-commission des «Personnes et de la Famille»; sous-commission des «Obligations»; sous-commission des «Biens et successions»). De ontwerpen worden door het secretariaat en de sub-commissie voorbereid en daarna door de voltallige commissie besproken, gewijzigd en goedgekeurd.

Voor het tweede vraagstuk, nl. het algemeen uitzicht van het nieuwe wetboek, bleek de oplossing uiterst delicaat en moeilijk te zijn en wel in die mate, dat definitieve beslissingen nog niet konden getroffen worden. Wel was de commissie algemeen van oordeel, dat een geheel nieuw wetboek moest worden gemaakt. Julliot de la Morandière schreef daarover in het voorwoord o.m. het volgende: «Cette opération présentera sans doute le grave inconvénient d'enlever à la pratique un instrument auquel elle était habituée depuis cent cinquante ans. Mais l'évolution économique et sociale

est telle qu'il semble impossible de ne pas procéder à une réforme complète, tant au point de vue technique qu'au point de vue des conceptions mêmes qui doivent servir de fondement au Code».

Ten aanzien van het technisch gedeelte en van het te volgen plan kon de commissie vooralsnog geen eensgezindheid bereiken. Een van de belangrijkste kwesties, die tot langdurige besprekingen aanleiding gaf, was te weten, of in het voorafgaande gedeelte van het nieuwe wetboek de regels van een algemene theorie, hetzij van de personen, hetzij van de goederen, hetzij van de rechtshandelingen moesten geformuleerd worden. In het bijzonder luidde de vraag, of in navolging van de door de Code Civil van 1804 aanvaarde methode, bij de behandeling van de verbintenissen en de contracten de op alle rechtshandelingen toepasselijke regels moesten neergeschreven worden of dat, integendeel, in algemene teksten de regels betreffende de rechtshandelingen zouden bepaald worden, zij dan ook, dat later toepassing van deze regels met de vereiste wijzigingen op de contracten zou moeten gedaan worden.

Ernstiger nog waren daarnaast de vragen, die verband houden met de opvattingen, die tot grondslag van de civielrechtelijke regels moeten dienen, daar zij in aanzienlijke mate afhankelijk zijn van de politieke, economische en sociale ontwikkeling van Frankrijk. De minister van justitie, ter gelegenheid van de installatie van de commissie, drukte hierover als volgt zijn mening uit: «La réforme du Code civil peut porter sur trois groupes de matières différentes. Un premier groupe comprend les matières sur lesquelles la jurisprudence et la doctrine postérieures au Code ont apporté des solutions nouvelles incontestables qu'il suffit de mettre en forme. Le second groupe comprend toutes les matières auxquelles une solution juridique donnée peut être indépendante de l'évolution politique et économique. Le troisième groupe comprend au contraire, les matières, qui telles que le droit de la propriété et le droit de l'obligation, appellent des solutions juridiques mises en accord avec la situation économique et sociale.

La commission du Code civil peut procéder sans difficulté à l'examen des deux premiers groupes de matières. Le Garde des Sceaux lui fait confiance pour opérer à ce propos les réformes nécessaires.

Par contre, le troisième groupe ne peut comporter des solutions juridiques avant que l'évolution politique, économique et sociale de la France soit déterminée. La Commission du Code civil a besoin de directives pour entreprendre ce travail, mais le gouvernement provisoire de la République qui ne sait pas encore lui-même quelle sera l'évolution de demain, se gardera de lui en donner pour l'instant. Il incombe donc à la Commission du Code civil de faire un inventaire des matières et de prévoir les diverses solutions qu'elles pourront comporter. Ce ne sera là qu'un travail préparatoire mais dont l'utilité ne saurait être contestée.»

De voorzitter van de commissie beaamt deze mening: «la réforme du Code civil ne peut pas être opérée avant qu'en soit connu l'évolution politique et sociale de la France».

Deze uittalingen illustreren wel typisch de zwakke zijde van het Franse initiatief en doen een grote twijfel ontstaan omtrent het welslagen ervan.

In het bestek van deze mededeling is het niet mogelijk op deze vraagstukken uitvoeriger in te gaan. Ook over het tot nog toe verrichte werk door de «Commission de la réforme du Code civil» moet uit dezelfde overweging, met een korte vermelding volstaan worden. In het eerste gedeelte van de hierboven vermelde publicatie zijn de verslagen van de besprekingen en de

studies die betrekking hebben op de methode van redactie opgenomen. Bijzondere aandacht verdienen een studie van Prof. Coste-Floret over « Le Code civil et la codification étrangère » bestaande uit twee delen. (1. L'influence du code civil français sur les législations étrangères; 2. La révolte des législations étrangères contre le Code civil français) en een andere van de secretaris Louis Mallet over: « Le Code civil et la doctrine » onderverdeeld in: « critiques d'ordre technique » en « critiques d'ordre économique et sociale ».

Het tweede deel van de « Travaux » bevat de verslagen en besprekingen en verschillende ontwerpen in verband met de « Partie préliminaire » van het nieuwe wetboek. Wellicht is dit gedeelte voor de theoretische jurist het meest interessant omdat daarin de verschillende tegenstrijdige meningen van de commissieleden t.a.v. de theorie van de rechtshandelingen en de wenselijkheid van een voorafgaand algemeen deel bijzonder scherp tot uiting komen.

Het derde, het vierde en het laatste deel van de « Travaux » zijn respectievelijk gewijd aan de personen en familie (voogdij, wettelijk beheer, curatele, afstamming (overspel en bloedschande), afwezigheid, adoptie, de goederen, (publiciteit van de onroerende rechten) en de verbintenissen (aansprakelijkheid van de huurder in geval van brand). De behandeling van de verschillende onderwerpen in deze drie laatste delen geschiedde door de Commissie op verzoek van het ministerie van Justitie en van de « commission d'unification législative » met het oog op bij het parlement aanhangige en dringende wetsontwerpen. De in verband daarmede gewijzigde en voorgestelde teksten, de studies van Houin, Radouant, Molinier, alsmede de besprekingen, die hierover werden gevoerd, zijn voor de beoordeling van de opvattingen en werkmethodes van de commissie uiterst interessant.

P. J.

Overzicht der Rechtsliteratuur

NEDERLAND

- BORRET, Arn., *Sociologie, de wetenschap over de normen der samenleving*. Roermond, J. J. Romen en Zonen, 1948, 155 blz.
- DETIGER, W. F., *Sociale zekerheid voor minder valide arbeidskrachten*. Deventer, Kluwer, 152 blz. (Problemen der sociale zekerheid, nr 6.)
- KERSTEN, W. W., *Klanken uit het verleden en heden der sociale verzekering*. Deventer, Kluwer, 1948, 111 blz. (Problemen der sociale zekerheid, nr 7.)
- KNOL, Mr. Dr. H. D. M., *Beginnselen van het Privaatrecht*. Deel I, 8e herz. en verm. dr. Wassenaar, Delwel, VII + 341 blz.
- MOLENGRAAFF, Dr. W. L. P. A., *Inleiding tot het Nederlandsche Handelsrecht*. 7e herz. dr. door Mr. T. J. Dorhout Mees. Haarlem, De erven F. Bohn, 1948, 303 blz.
- RUSSEL, Prof. Mr. G., *De Londense koninklijke besluiten in het licht van staatsnoodrecht*. Haarlem, De Spaarnestad, 1948, 62 blz.
- SCHOUTEN, C. H., *Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en binnenlands vervoerswezen*. Alphen a. d. Rijn, N. Samson, 1948, X + 220 blz.
- SCHUKKING, W. H. C., *Beurswetgeving. Wettelijke regeling voor effectenhandel, beurs- en emissiewezenen*. Groningen, J. B. Wolters, 1948, 212 blz.
- VRIES BROEKMAN, Prof. Ir. G. H. de, *Beschouwing over staatsinrichting*. Met naschrift. 's Gravenhage, W. P. van Stockum en Zoon, 12 blz.
- WINTERSTEYN, M. C., *Banken, haar boekhouding en organisatie*. 3e druk. Leiden, Nederlandsche U. M., 328 blz.

FRANKRIJK

- DUVERGER, Maurice, *Les Régimes politiques*. Paris, Presses Universitaires de France, 1948, 126 p.
- DAVID, Marcel, *Etudes sur l'interdit quod vi aut clam*. Paris, Libr. du Recueil Sirey, 1947, 203 p. (Annales de l'Université de Lyon. Droit. Fasc. 10.)
- ESCARRA, Jean, *Manuel de droit commercial*. 2. Paris, Libr. du Recueil Sirey, 1948, 521 - 1027 p.
- LACOMBE, Roger-E., *La crise de la démocratie*. Paris, Presses Universitaires, 1947, 156 p.
- LHOMME, Jean, *L'autarcie, ses survivances probables ou possibles*. Paris, A. Pedone, 1948, 25 - 48 p. (Extrait de la *Revue Générale de droit international public*, 1946.)
- PIETTRE, André, *Economie dirigée d'hier et d'aujourd'hui*. Colbertisme et dirigisme. Paris, Librairie de Médecis, 1947, 224 p.
- Sociologie (La) au XXe siècle*. Publié sous la direction de Georges Gurvitch, en collaboration avec Wilbert E. Moore. (Traduit de l'Anglais.) Paris, Presses Universitaires de France, 1947, 2 vol. (Bibliothèque de philosophie contemporaine: 1. Les grands problèmes de la sociologie; 2. Les études sociologiques dans les différents pays.)

ENGELAND

- CHARLESWORTH, J., *The Law of Negligence*. 22 e. Sweet and M., XXXVIII + 624 p.
- CHITTY, T. W., *Forms of Civil Proceedings in the King's Bench Division*. Ed. P. J. Bowle. 17 e. Stevens and Son - Sweet and M., III + 1139 p.
- COLE, G. D. H., *Local and regional Government*. Cassell. 295 p. Maps. Index.
- CONINGSBY, Francis C., *Law of Bills of Exchange*. Stevens and Sons, 148 p. Tables. Index.
- JENNINGS, W. I., *The British Constitution*. 22 e. (Engl. Institutions S.) Cambridge University press. VI + 332 p., 8 pl.
- LAUTERPACHT, H., *British Yearbook of International Law*, 1946. Twentythird issue. Royal Institute of International Affairs - Oxford University Press. 535 p. Index.
- MEWS, J., *Digest of English Case Law*. Containing the cases reported in 1946. Ed. G. T. W. Hayes. 22 ann. suppl. Stevens and Son - Sweet and M., XII + 388 p.
- SNELL, E. H. T., *Principles of Equity*. Ed. R. E. Megarry. 23 e. Sweet and M., CXXIV + 606 p.
- SUTHERLAND, E. H., *Principles of Criminology*. 4 e. Lipencott, 643 p.

OOSTENRIJK

- ADAMOVICH, Ludwig, *Grundriss des oesterreichischen Verfassungsrechts*. 4., neubearb. Aufl. Wien, Springer, 1947, XV + 379 S. (Rechts- und Staatswissenschaften. 3.)
- Festschrift zur Fünzigjahrfeier der oesterreichischen Zivilprozessordnung*. 1889 bis 1948. Wien, Manz, 1948, 311 S.
- GAMPP, Friedrich, *Lehrbuch des oesterreichischen Strafprozesses*. 11., erg. Aufl. Wien, Hollink, 1947. VII + 224 S.
- POLZER, W. H., *Leitfaden für kriminalistische Tatbestandsaufnahmen*. 4., verb. u. verm. Aufl. Graz - Wien, Leykam, 1947, XV + 154 S.
- WOLFF, Karl, *Grundriss des oesterreichischen Zivilprozessrechts*. 2. vollkommen neubearb. Aufl. Wien, Springer, 1947, XI + 396 S. (Rechts- u. Staatswissenschaften, 4.)

TIJDSCHRIFTEN

- Nederlands Juristenblad*. — Alf. 15. — 10 April 1948.
- Mr. J. Van Der Hoeven, Beginsel. — Prof. Mr. Dr. G. Van Den Bergh, Artikel 163, eerste lid Grondwet: « Het Jus de non evocando ». — Mr. H. Sanders, Ad artikel 32 van het Besluit E 100. — Mr. J. H. Willems, Over erkenning van kinderen geboren meer dan 180 dagen na ontbinding van het huwelijk.
- Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie**. — Nr 4029 van 10 April 1948.
- Prof. Mr. J. H. Beekhuis, De verhouding tussen Recht en Wet.
- Journal des Tribunaux*. — Nr 3763 van 11 April 1948.
- R. Van Der Made, La prescription du Délit d'abus de confiance. — J. Borginon-Cantoni, Paul Cavenaile.